

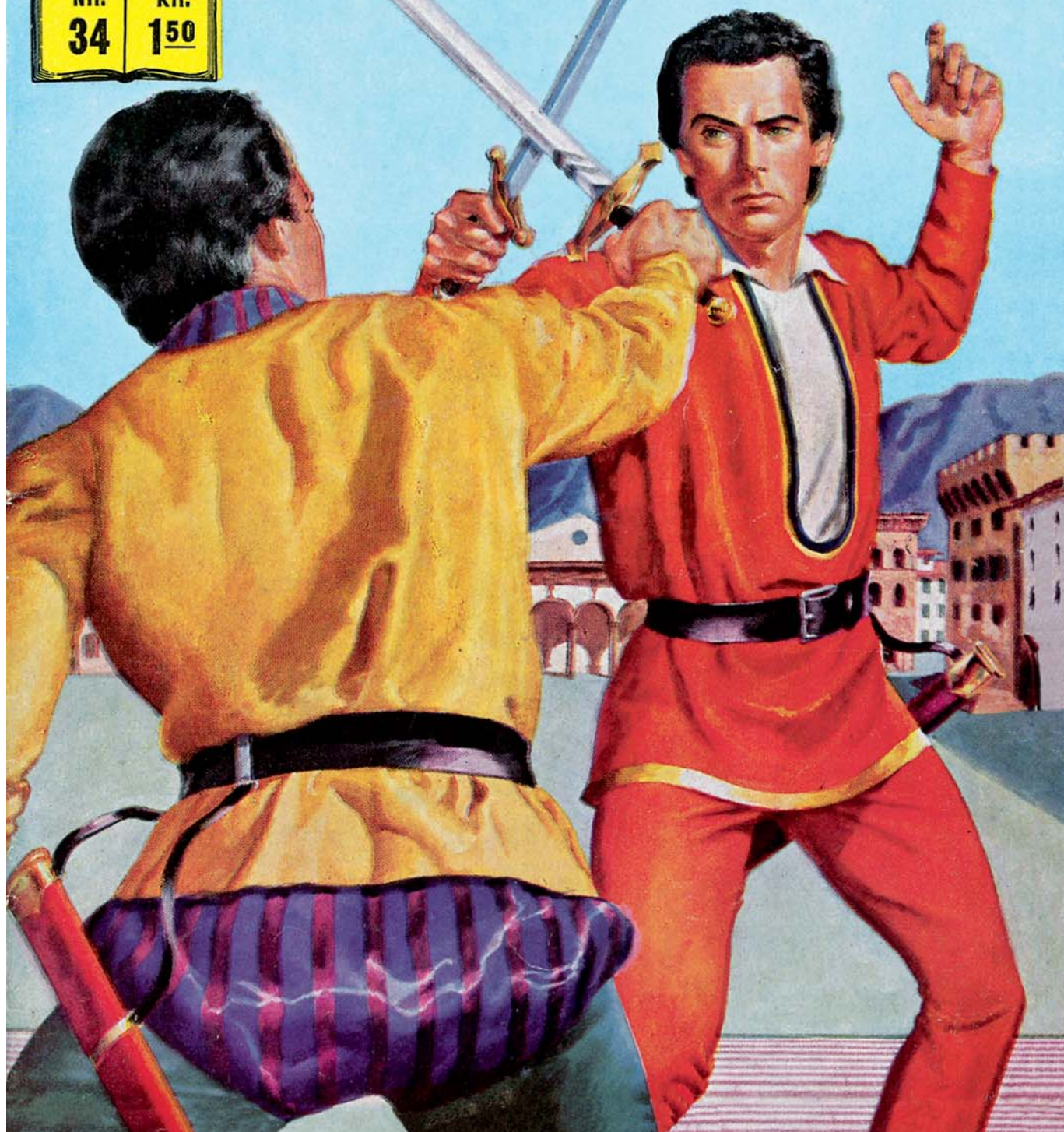
Illustrerede KLASSIKERE

De bedste fortællinger af
verdens største forfattere



ROMEO OG JULIE

William Shakespeare



Den største sorg i verden!

Af Anders Hjorth-Jørgensen



William Shakespeare (1564-1616) ²

”En større sorg i verden ingen ved, end Romeo og Julies kærlighed.” - eller som der står i den engelske originaltekst:

”For never was a story of more woe, than this of Juliet and her Romeo.” Med disse ord afrunder fyrst Escalus William Shakespeares tragedie om den altoverskyggende kærlighed, der ender med at forene de to elskende for evigt i døden.

INSPIRATIONSKILDER

Som i andre skuespil hentede Shakespeare inspiration til *Romeo and Juliet* i ældre kilder ¹.

Romeo and Juliet er Shakespeares første store tragedie. Han skrev den 1595-96, men med rødder i tragiske romancer, som rækker helt tilbage til antikkens Grækenland.

Handlingen bygger imidlertid på en italiensk fortælling, der blev sat på vers som *The Tragical History of Romeus and Juliet* af den engelske poet Arthur Brooke i 1562 - i øvrigt det eneste værk, der kendes fra hans hånd.

I 1567 blev en prosaudgave *The goodly History of the true and constant love of Rhomeo and Julietta*

bragt i et bind af antologien *The Palace of Pleasure*, redigeret af William Painter, sekretær i Tower of London under dronning Elizabeth I. Da Shakespeare skrev *Romeo and Juliet*, havde italienske fortællinger en høj stjerne hos dramatikere. Til kritikernes store fortrydelse og publikums store glæde blev de ofte brugt som inspiration for tidens forfattere. Shakespeare udnyttede også denne popularitet, da han skrev *All's Well That Ends Well* (Når enden er god), *Measure for Measure* (Lige for lige) og *Romeo and Juliet*.

Arthur Brookes digt tilhørte den tradition. Det var en oversættelse og bearbejdelse af Matteo Bandellos *Giuletta e Romeo*, fra hans 1554-samling *Novelle*.

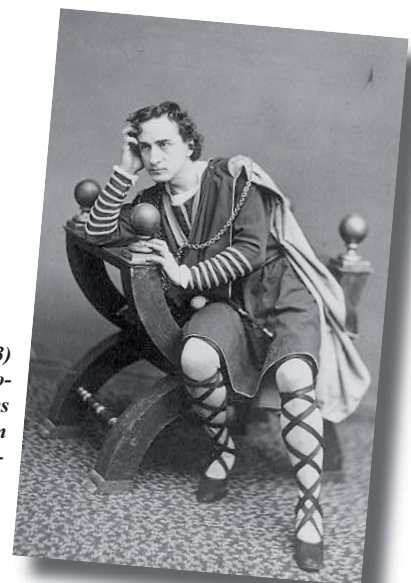
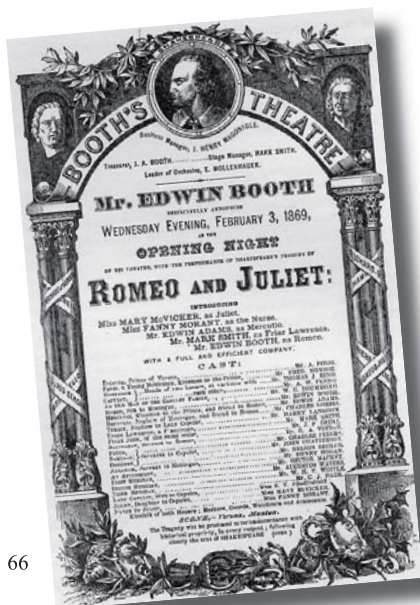
I 1869 spillede Edwin Thomas Booth (1833-93) Romeo på sit eget teater. Af mange teaterhistorikere betragtes han som det 19. århundredes største amerikanske skuespiller og kaldes sin tids Hamlet (foto til højre). Faderen var ligeledes skuespiller. Det samme var broderen, James Wilkes Booth, der myrdede præsident Lincoln i 1865

Omrejsende italienske teatergrupper tog Bandellos fortælling til sig. Det er ikke usandsynligt, at Shakespeare har set den opført af en sådan gruppe i London, før han skrev sin tragedie. Bandellos udgave var en bearbejdelse af Luigi da Portos *Giuletta e Romeo* fra hans *Istoria novellamente ritrovata di due Nobili Amanti*, udgivet omkring 1530. Her fik fortællingen sin kendte form med de elskendes navne, de rivaliserende familier, Montecchi og Capuleti, samt skuepladsen Verona.

Da Porto er formodentlig også den kilde, der påstår, at fortællingen er baseret på en virkelig hændelse. Det er den måske, men ihvertfald kan man konstatere, at de to familier faktisk var vigtige faktorer i datidens politiske liv i Verona.

Før da Portos udgave var den tidligst kendte fra 1476, Masuccio Salernitano om Mariotto and Gianozza i hans *Il Novellino*.

Som sagt låner *Romeo and Juliet* fra en tradition om tragiske romancer, som går helt tilbage til antikken. Blandt disse finder man *Pyramus og Thisbe*, som mange litteraturkyndige mener, er forbilledet for da



Henry C. Kiefer³ hører til blandt de mest produktive Classics Illustrated-tegnere. I alt omsatte han 22 klassikere til tegneserie og tegnede forsider til 33 Classics Illustrated. *Romeo and Juliet* tegnede han imidlertid til et andet klassikerformat, *Famous Authors Illustrated*⁴. Indledningssiden til denne ses her til højre. I øvrigt købte Gilberton 1951 forlaget bag denne udgivelse og startede 1953 *Classics Illustrated Junior*⁵ med *Famous Authors Ltd.* som udgiver!

Portos udgave. I den finder man paralleller til Shakespeares tragedie, idet Pyramus fejlagtigt tror, hans elskede Thisbe er død.

Brooke og Painter regnes dog for at være Shakspeares vigtigste inspirationskilder under arbejdet med tragedien *Romeo and Juliet*. Han kopierede skamløst fra begge, men udviklede også selv en række bipersoner for på den måde at kunne nuancere handlingen. Blandt disse Mercutio og Paris.

Tragediens dramatiske opbygning - specielt brugen af bipersoner og sidehandlinger, der som sagt giver større bredde og flere nuancer i skuespillet, er blevet fremhævet som tidlige beviser på Shakespeares dramatiske geni.

I stykket anvender de forskellige roller forskellige poetiske udtryksformer, som i visse tilfælde ændres i takt med, at rollen udvikles. Således kommer Romeo gradvist til at mestre sonet-formen.

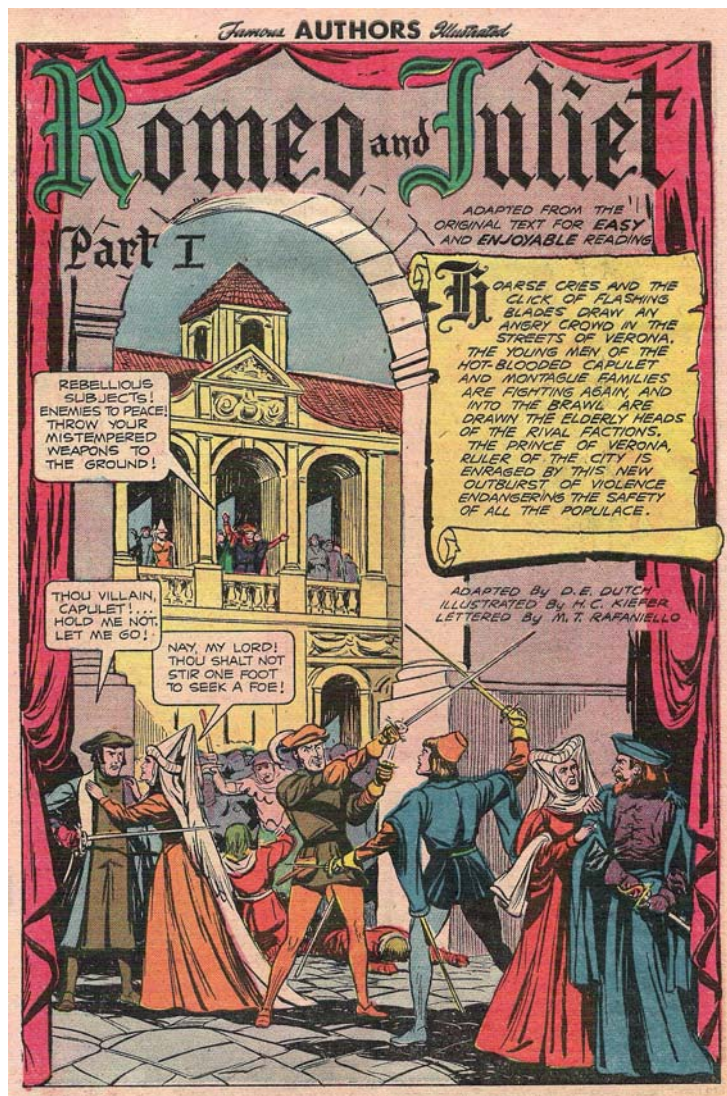
MERE END TEATER

Siden 1597 er *Romeo and Juliet* blevet fortolket både som teater, film, musical, ballet og opera.

I første omgang blev den omskrevet under den såkaldte Restoration i England

Under Cromwells styre blev engelske teatre lukket, men da det engelske monarki blev gendannet i 1660, genåbnede teatrene.

Det betød dog ikke, at Shakespeares



stykker vendte tilbage i sin originale form, så *Romeo and Juliet* blev udsat for en kraftig revision i hænderne på William Davenant.

David Garricks 1700-tals udgave, som fortsat blev opført i Victoriatiden, ændrede også utallige scener, bl.a. ved at fjerne afsnit, som blev betragtet som umoralske.

Først i 1800-tallet begyndte man igen at bygge opsætninger af *Romeo and Juliet* på Shakespeares oprindelige tekst og fokusere mere på at fremføre tragedien mere realistisk.

John Gielguds opsætning fra 1935

var bemærkelsesværdig ved at holde sig tæt til den oprindelige tekst og ved i scenografi og kostumer at lægge sig tæt op af Shakespeares egen tid for at understrege dramaet.

Allerede i 1776 blev tragedien også omsat til opera. Indtil nu er det blevet til 24 sådanne.

Bedst kendt, kritiseret og oftest opført er franske Charles Gounods fra 1867 med libretto af Jules Barbier og Michel Carré.

Italienske Vincenzo Bellinis *I Capuleti e i Montecchi* med Felice Romanis libretto tages også op nu og da.



Også balletten har taget tragedien til sig. Bedst kendt er Sergei Prokofiev's fra 1938, men Berlioz (1839) og Tchaikovsky (1870) har ligeledes ladet sig inspirere.

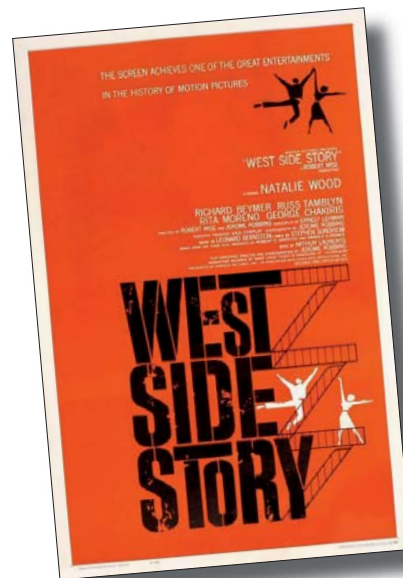
Det samme gjorde Leonard Bernstein, hvis musical *West Side Story* til manuskript af Stephen Sondheim havde premiere på Broadway i 1957. Her udspilles tragedien mellem italienske og puertoricanske indvandrebander i New York. Den blev i 1961 omsat til en af årets filmsuccesser af Robert Wise med 10 Oscar-statuetter som resultat.

Romeo and Juliet har også i flere omgange rullet over det hvide lærred. Første gang var som stumfilm i 1908. Den første bemærkelsesværdige filmatisering havde dog først premiere i 1936. Instruktør var George Cukor, Romeo blev spillet af en 43-årig Leslie Howard og Juliet af en 34-årig Norma Shearer. Store skuespillere, men måske lidt for modne til at illudere et par teenagers fatale forelskelse.

Lidt yngre var Laurence Harvey (27 år) og Susan Shentall (20 år) i Renato Castellanis berømte version fra 1954.

I Franco Zeffirellis mesterlige filmversion fra 1968 blev Romeo imidlertid spillet af den 18-årige Leonard Whiting og Juliet af den 17-årige Olivia Hussey, så her er ikke blot scenografien på plads. Også aldersmæssigt var de to titelpersoner troværdige.

Ligesom *West Side Story* er Baz Luhrmanns *Romeo + Juliet* fra 1996 omsat til nutiden. Claire Danes udfylder rollen som Juliet, Leonardo DiCaprio rollen som Romeo, og teksten er Shakespeares oprindelige,



men scenen er sat i vore dages Verona.

Så fortællingen om den største sorg i verden kan udspilles hvorsomhelst. Den rummer menneskelige konflikter, som selv 400 år efter, Shakespeare skrev ordene, giver stof til eftertanke.

Anders Hjorth-Jørgensen er uddannet bibliotekar og arbejder nu som lærer i dansk og medier på University College Sjælland - Pædagoguddannelsen. Han har siden 1972 skrevet en lang række bøger og artikler om tegneserier og har undervist i tegneserier på Danmarks Lærerskole og Danmarks Biblioteksskole. Startede i 1993 Tegneseriemuseet i Danmark. Det kan der læses meget mere om på websiden www.tegneseriemuseet.dk.

¹ Se bog 1 side 172 og bog 6 side 64

² Se bog 1 side 172

³ Se bog 2 side 121

⁴ Se bog 3 side 122

⁵ Se side 222-224

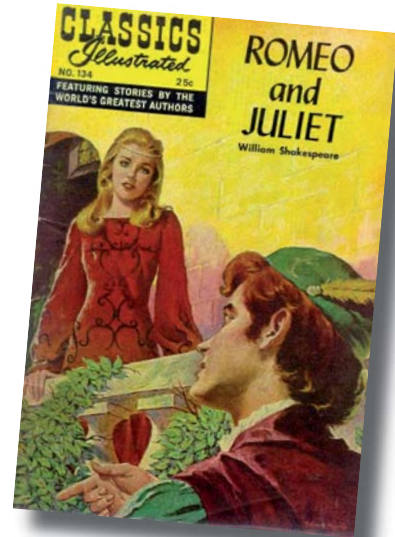
Hele den engelske tekst til William Shakespeares *Romeo and Juliet* kan læses på <http://www.gutenberg.org/dirs/etext97/1ws1610.txt>



Udgivet første gang i USA som *Classics Illustrated* #134 i september 1954. Udgivet på dansk som *Illustrerede Klassikere* nr. 34 i et enkelt oplag i 1957. Genudgivet i USA af Acclaim Books i februar 1997 som undervisningsudgave med ny forside af Rebecca Guay.

Manus:
Ukendt

Tegninger:
George Evans



Øverst til venstre: den første amerikanske udgave fra 1954. Herover: den anden amerikanske udgave fra 1969. Til venstre: Acclaim-udgaven fra 1997.

I USA udkom *Romeo and Juliet* i tilsammen seks oplag. Førsteudgaven havde malet forside af anonym kunstner. Den udkom i fem oplag. I 1969 udkom en ny udgave med malet forside af Edward Moritz. Denne udgave udkom kun i et oplag. Alle oplag indeholdt George Evans bearbejdning af Shakespeares klassiske drama.



George Evans

- se biografi bog 8 side 67.



George Evans var ene om at tegne seks *Classics Illustrated*. Ud over *Romeo and Juliet* var det til højre *The Three Musketeers* (CI-1 2.udg.) og i nederste række fra venstre *Lord Jim* (CI-136), *The Little Savage* (CI-137), *In the Reign of Terror* (CI-139) og *The Crisis* (CI-145). Desuden assisterede han som tegner sine tidligere EC-kolleger Reed Crandall på tre *Classics Illustrated*-titler og Joe Orlando på en.



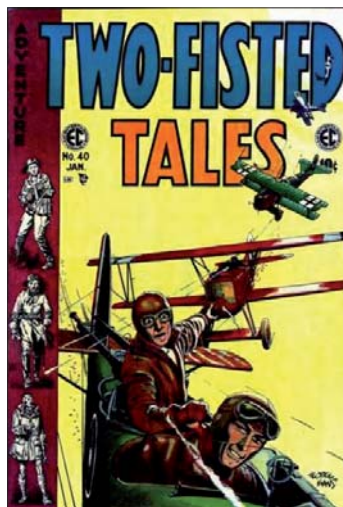


Forside tegnet af Joe Orlando

1956-62 gav Gilberton beskæftigelse til fem tegnere, som indtil da havde arbejdet en årrække for forlaget EC. Dette forlag stod i begyndelsen af 1950'erne for udgivelsen af en række opsigtvækkende tegneserier i skrækhæfterne *Tales From the Crypt*, *The Haunt of Fear* og *The Vault of Horror*; sf-hæfterne *Weird Science* og *Weird Fantasy*, krimihæftet *Crime Suspensories*, krigshæfterne *Frontline Combat* og *Two-Fisted Tales* og adventurehæftet *Piracy*.

Den amerikanske hetz mod tegneserier - anført af psykiateren Frederic Wertham - fik en lang række tegneserieførelag til at indføre selv-

Forside tegnet af George Evans



Gilbertons arv fra EC!

Af Anders Hjorth-Jørgensen

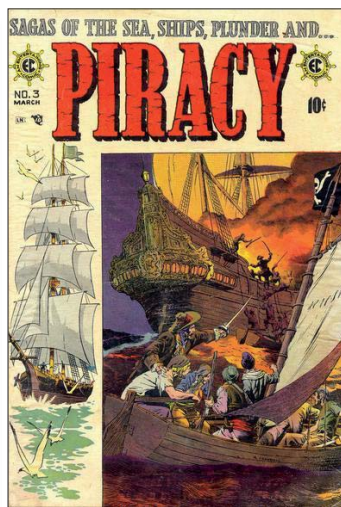
censur og placere mærket ”approved by the Comics Code authority” på deres hæfter. Den form for udgivelsespolitik ønskede EC-udgiveren William Gaines ikke at underkaste sig, så han valgte at stoppe udgivelsen af samtlige hæfter på næret, humormagasinet *Mad*.

Derved stod en række tegnere uden beskæftigelse. Blandt disse var Joe Orlando¹, Graham ”Ghastly” Ingels², Reed Crandall, George Evans³ og John Severin. Gilberton var imidlertid parat til at ”arve” dem fra DC, hvilket resulterede i en række af de bedst tegnede *Classics Illustrated*-titler overhovedet.

To af disse, *Romeo and Juliet* og *Waterloo* tegnet af henholdsvis Evans og Ingels, er med i foreliggende bind. Bog 7 rummede Orlandos *Cæsars gallerkrig* og bog 8 Orlandos og Evans *To byer*. Crandall og Severin vil dukke op i senere bind.

En meget stor del af to af disse tegneres arbejde for Gilberton blev imidlertid leveret til *Classics Illustrated Special Issues* og *The World Around Us*⁴. Således bidrog Evans til 11 af førstnævnte og Ingels til en enkelt. Ingels-bidrag finder

Forside tegnet af Reed Crandall



Forside tegnet af Graham Ingels

man imidlertid i 8 *World Around Us*-titler. Orlando og Severin leverede til gengæld meget få og Crandall slet ingen.

Blandt de mest bemærkelsesværdige Evans-titler er *Classics Illustrated Special Issues* #141A, *Rough Rider*, der fortæller historien om Theodore Roosevelt. Den fandt desværre ikke nåde for den danske redaktion og udkom derfor ikke i Danmark.

¹ se biografi bog 7 side 175

² se biografi side 123

³ se biografi bog 8 side 67

⁴ se bog 4 side 116 og 170

Forside tegnet af John Severin

